

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Стефанка Ангелова Георгиева
Тракийски университет - Педагогически факултет - Стара Загора
на материалите, представени за участие в конкурс
за заемане на академичната длъжност „доцент“ по *Методика на обучението по музика*, област на висше образование **1. Педагогически науки, професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по...**, обявен в *Държавен вестник*, бр. 38 от 28.04.2023 г. от Тракийския университет за нуждите на катедра „Предучилищна и начална педагогика“ в Педагогическия факултет

1. Общо представяне на процедурата и материалите за рецензиране

Със заповед № 2349 от 29.06.2023 г. на Ректора на Тракийски университет съм определена за член на научното жури на конкурса и избрана за рецензент на първото заседание, проведено на 3.08.2023 г. За участие в обявения конкурс е подал документи само един кандидат – **ас. д-р Диана Вескова Петкова** от Педагогически факултет на ТрУ, катедра „Предучилищна и начална педагогика“. Пакетът с материали на хартиен и електронен носител включва административни документи, дипломи, удостоверения и справки за учебната и научно-изследователската дейност. Приложени са изданията за 3 книги, копия на публикациите и цитиранията; анотации и самооценка на научните приноси и разделителни протоколи от съавтори; удостоверения за участие в проекти, както и декларация за оригиналност и достоверност на документите. **При прегледа им е установено пълно съответствие с изискванията на ЗРАСРБ и Правилника за развитие на академичния състав на Тракийския университет.**

2. Кратки биографични данни за кандидата

Д-р Диана Петкова е завършва Академията за музикално и танцово изкуство (АМТИ) – гр. Пловдив със специалност *Музикална педагогика*, ОКС „Магистър“ (специализации – учител по музика в общообразователно училище и преподавател по пиано) през 1995 година. От 2007 – 2013 година е докторант в задочна форма на обучение към катедра „Музика“ на ФНПП – СУ. Защитава дисертация в професионална

направление 1.3. *Методика на обучението по музика*. Преподава музика от 1988 – 2023 година на всички нива в СОУ като учител и старши учител с II ПКС. През периода от 2014–2016 г. води лекционни курсове в магистърска програма във ФНПП (настоящ Факултет по науки за образованието и изкуството) като хоноруван преподавател, а от 2019-2020 е привлечена за хоноруван преподавател в ПФ на ТрУ по „Методика на музикалното възпитание в ДГ и НУ“ и „Теория на музиката“. След успешно издържан конкурс от академичната 2020–2021 година д-р Петкова е редовен асистент по „Методика на музикалното възпитание в ДГ и НУ“ и преподава в бакалавърски и магистърски програми на катедра „Предучилищно и начално образование“ – ПФ.

Кандидатката има придобита и втора образователно-квалификационна степен „магистър“ по специалност *Макроикономика*, специализация „Управление на човешките ресурси“ (1999–2001) в ПУ, както и специализация за Инструктор на базови и специфични компютърни умения за обучение на учители по „Изобразително изкуство“ и „Музика“ (2005) в Център за обучение и автоматизация на проектирането и конструирането „Прогрес“ ООД.

Този образователен профил на д-р Диана Петкова е предпоставка за успешната ѝ професионална реализация с повече от 30 годишен стаж като музикален педагог в областта на училищното и университетско образование.

3. Характеристика на научно-изследователската и учебно-приложна дейност

3.1. Научно-изследователска дейност

Научната продукция на ас. д-р Диана Петкова представена за участие в конкурса за академичната длъжност „доцент“ включва: **3** монографии, **1** статия в съавторство, публикувана в сп. Педагогика (Pedagogica-Pedagogy) – издание, реферирано и индексирано в световно известни бази данни с научна информация; **13** статии и доклади в нереперирани списания, годишници и сборници с научни трудове, от тях: **1** в чуждо издание, **1** в съавторство и **2** под печат, удостоверени със служебни бележки.

Хабилитационният труд – монография „Дизайн за неформално музикално образование“, Стара Загора – ПФ-ТрУ, 2023, 142 с. (В.3) е

авторски прочит на концептуални и дискуссионни проблеми, касаещи неформалното и формално учене, и същевременно проекции за реализирането им чрез комплекс от образователни програми и проектни дейности. Изследването е структурирано в 4 глави и се базира на проучване и коментар на световни практики и възгледи, чрез които се проследява утвърждаването на неформалното образование като част от образователната среда, отвеждаща към неговото официално дефиниране.

Във втората глава на книгата е представен авторски *Модел на АРТ дизайн за неформално музикално образование* - комплекс от образователни програми, които дават възможност на децата от ранна възраст да участват в различни представителни и публични изяви. Един от компонентите на модела е *Образователната стратегия за неформално музикално образование*, визираща целите, план на дейностите, изпълнение и оценка на резултатите. Приложената методическата система е апробирана в Къща за музикални вълшебства „Дивизи“ – гр. Пловдив, където д-р Петкова води индивидуални и групови занимания по програми, насочени към развитие на музикалните способности на децата от ранна възраст.

Третата глава на изследването разглежда „дидактическият сценарий“ на Модела АРТ дизайн за неформално музикално образование чрез проектни образователни дейности, обособени в две групи: за деца в неравностойно социално положение в реална художествена среда, и на други, обучавани по програмите на Арторганизацията. Опитът, споделен от авторката, която е водещ музикален педагог, и паралелно с това е участник, активно ангажиран с подготовка на проектите и успешната им публична реализация, е впечатляващ. Оценката на *АРТ дизайна за неформално музикално образование*, изведена чрез анкетиране и проучване на експертното мнение на социални и музикални педагози, заслужава специално внимание, тъй като тя засяга отделни аспекти на реалната ситуация на музикалното обучение в България, включително и тази в университетите, където се формират музикалните компетентности на бъдещите педагози.

Монографията „Музикалните компютърни технологии“. Модел за комуникативно взаимодействие, Стара Загора, ПФ-ТрУ, 2023, 142 с. (Г.5) е книга, публикувана на базата на защитен дисертационен труд. (2013). Съдържанието е структурирано в три глави, като в хода на

изложението са представени проекции на методическата система, в основата на която се реализира приложението на компютърните технологии в обучението по музика. Техническият аспект на възможностите за въвеждането им в учебния процес се основава на коректен подбор на образователен, специализиран и нотен софтуер. При обзора и характеристиката, авторката отчита спецификата на ресурсите необходими от една страна за модернизиране на процеса на музикалнопедагогическо взаимодействие, а от друга – подпомагащи реализацията на конкретни частнодидактически цели.

Проектираната методическа система за приложение на музикални компютърни технологии поставя акцент върху *изпълнителската дейност* и *дейността възприемане на музика* на обучение СОУ. Разгледани са организационните, технологичните и методически аспекти за възприемане на музикално произведение, представени като оригинален авторски модел с качествен анализ на резултатите от анкетирването на учениците, включени в експеримента и коментара на техните постижения.

Монографията „Интермедиален хоризонт за литературното и музикално образование“, Стара Загора, ПФ-ТрУ, 2023, 142 с. (Г.4) е колективен изследователски труд, в който д-р Петкова и ас. Десислава Сидерова срещат своите научни интереси, фокусирани върху взаимодействието на литературното и музикално изкуство. Несъмнено водеща роля за реализацията на съвместния проект са стимули, които идват от академичната практика на авторките, участващи в обучението на бъдещи педагози в ДГ и НУ със съвместни програми по избираеми учебни дисциплини – ОКС-бакалавър и ОКС- магистър в Педагогическия факултет.

Акцентът е поставен върху комуникацията чрез музика и текст в две изкуства: музика и литература; разработени са варианти и подходи за постигане на интердисциплинарна интеграция в обучението, както и операционен модел по таксономията на Андерсън-Кратуол и „Часовникът“ на Кейт Хевнър. Апробираната технология цели да провокира приложението ѝ в бъдещата практика на студентите-педагози. Доколко и как обаче обучаемите, а също и читателите „*в лицето на всички, които се интересуват от релацията литература – музика – образование*“ ще осмислят заглавието на монографията „Интермедиален хоризонт“, както и производните му: *интермедиаалност, интермедиаална компетенция,*

интермедиадна дейност и интермедиален анализ, интермедиадна форма, някои от които са дефинирани като ключови понятия, е въпрос, чийто отговор изисква допълнителни уточнения.

Научните статии и доклади, общо 14 на брой, са публикувани в педагогически, преобладаващо български и едно чуждо издание; в сборници с научни трудове от международни, проведени в България, национални и академични конференции. Една от тях е в списание, реферирано и индексирано в световноизвестни бази данни с научна информация. В тематиката им се открояват следните водещи тематични линии, маркиращи научните интереси на кандидатката в периода след защитата на дисертацията: 1/ приложение на дигиталните технологии в музикалното образование; работа със специализиран музикален софтуер и формиране на дигитална компетентност на учителя по музика (Г.7.2., 7.3.,7.5., 7.6., 7.13.); 2/ музикално-изпълнителски дейности в електронна среда при обучението на студенти – бъдещи педагози (Г.7.10.) 3/ интерпретиране на идеята за семантичен подход в обучението по музика в общообразователното училище (Г.7.4., 7.7.), и други. В една от последните статии се набелязва проекция към едно ново изследователско направление – история на българското музикално образование, представено с възгледите на Иван Камбуров – педагог-музиколог и музикален критик. (Г.7.11.)

3.2. Цитиране

Списъкът включва **13 цитирания**, от които: **4** в монографии и колективни томове с научно рецензирани и **9** в статии, публикувани в нереферираны списания с научно рецензиране. (Д.12-13)

Прегледът на научната продукция, с която д-р Диана Петкова участва в обявения конкурс се вписва като проблематика в научното направление 1.2. Педагогика на обучението по..., 1.3. Методика на обучението по Музика и в този обем удовлетворява *минималните национални изисквания*, ЗРАСРБ и ПРАС на ТрУ по показателите за заемане на академичната длъжност „доцент“.

4. Учебна дейност

Както бе изтъкнато в кратките биографични бележки по-горе, професионалната реализация на д-р Диана Петкова протича изцяло в областта на музикално образование и това е предпоставка за натрупване на богат практически опит. През последните три години (2019-2023) в ПФ-ТрУ тя преподава три основни учебни дисциплини – *Методика на обучението по музика в ДГ и НУ* (ПНУП, ОКС- бакалавър, редовно и задочно, НУПЧЕ- ОКС- бакалавър, редовно) като хоноруван и редовен асистент; *Теория на музиката* – ПНУП- ОКС-бакалавър, редовно и задочно, НУПЧЕ- ОКС-бакалавър, редовно); *Електронен музикален инструмент/Софтуер за нотация* – ПНУП- ОКС бакалавър-задочно. По данни от приложената *Справка за преподавателската активност*, учебният хорариум по тези дисциплини включва водене на лекции, семинарни упражнения и практика (хоспитиране).

В академичната ѝ заетост са включени още 4 избираеми програми, 2 от които се реализират по основните педагогическите специалности съвместно с ас. Десислава Сидерова.

5. Научни и научно-приложни приноси

Като приемам самооценката на кандидатката за приносите в научната ѝ дейност и обобщавайки впечатленията си от цялостния преглед на публикациите, бих искала да поставя акцент на онези от тях, в които ясно се открояват сферите на трайните ѝ научни интереси и приноси:

- Приложение на специализиран музикален софтуер в училищното образование; изследване на функциите и проекциите на методическа система, в основата на която са компютърните технологии в обучението по музика; (**Г.5.1., Г.7.2., Г. 7.6., и др.**);

- Изследване на неформалното музикално образование за деца и възможностите за създаване на Артпространство чрез проектните дейности; конструиране на ART концепт за надграждащо музикално образование и система за развитие на музикални способности децата от ранна възраст в проекти със социална и музикалнообразователна насоченост (**В.3.1., Г. 7.8.**);

- Идеи за взаимодействие на музика и литература в училищна среда в съвместното изследване с ас. Десислава Сидерова, апробирано като избираема дисциплина в магистърска програма. (**Г.4.**)

В практико-приложен аспект като приноси могат да се посочат моделите на работа с нотиращ софтуер, проекта за неформално музикално образование в частната Арторганизация, както и авторския инструментариум за диагностика на постиженията на обучаемите.

6. Критични бележки и препоръки

Към представената за рецензиране научноизследователска продукция на д-р Петкова могат да бъдат направени някои критични бележки и препоръки. Спецификата на изследваната проблематика неизбежно налага въвеждане на нова научна терминология, която ще коментирам с два примера: 1/ понятието „Дизайн“ (Desing - от англ. ез. проект, план) в хабилитационния труд и неговата употреба в различни словосъчетания като: *Дизайн на музикално-образователна среда; Дизайн на неформално музикално образование, Педагогически дизайн, Дизайн на образователен процес, Дизайн на музикалноизпълнителска дейност*, и други.

2/ в колективната монография „Интермедиален“ (Intermediality- от англ.ез.) и неговите производни „Интермедиален хоризонт“, и други, които бяха посочени по-горе в рецензията. Какъв е смисълът на тези понятия и техните производни на български език ?

3/ в статията за семантичния подход в обучението по музика в СОУ, базирана на образователната технология на Хевнер, се експериментира с произведение от XIII век, което според мен е неудачен избор. Препоръчвам на авторката да се запознае с т.н. „Теория на афектите“ в бароковата музика, както и с публикации на български музиколози за „музикалния смисъл“ на произведения от различни епохи.

4/ приложените списъци с „Литература“ е необходимо да се диференцират в бъдещи публикации по възприетия научен стандарт: Цитирана и Използвана литература, с раздели по жанрове: монографии, студии, и други.

Препоръчвам научно-приложния опит на кандидата да се мултиплицира в методически пособия за студенти педагози: антологии, сборници и методики за преподаване на музика в ДГ и НУ; с участия в международни научни конференции, както и публикации в чуждестранни списания с импакт фактор.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Резултатите постигнати от **ас. д-р Диана Вескова Петкова** в учебната и научно-изследователска дейност са в пълно съответствие с минималните национални изисквания по ЗРАСРБ и Правилника на Тракийския университет.

След запознаване с представените в конкурса материали и научни трудове, анализа на тяхната значимост и на научно-приложните приноси, убедено давам своята положителна оценка и препоръчвам на научното жури да изготви Доклад-предложение до Факултетния съвет на Педагогическия факултет за избор на **ас. д-р Диана Вескова Петкова** на академичната длъжност „доцент“ в Тракийския университет по: област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.2. Педагогика на обучението по..., 1.3. *Методика на обучението по музика.*

07.09. 2023 г.

Рецензент: (подпис, не се чете)

Проф. д-р Стефанка Георгиева